UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio IX. De correspondentibus uirtuti fidei quantum ad donum scientiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-72772

Visual Library

ad utrãque cognitionem, ſ. ſpeculatiuam, & practicam, non quantum ad iudicium, ſed quantum ad apprehenſionem, ut capiantur ea quæ dicuntur. F

¶ *Super quæſt. octaua articulum ſeptimũ & octauum.*

IN 7. aũt & 8. articulis nihil ſcribẽdum occurrit, niſi ꝙ Nouitii caueant in reſpõſiõe ad ſecũdum 8. articuli ab errore incurrẽdo per illa uerba, Fides nõ pt̃ uniuerſaliter præcedere intellectũ. Nã ſi per intellectum hic intelligerent donum intellectus, errarent: quoniam fides præcedit & natura, & tẽpore quandoque donum intellectus, ad qđ nõ ſpectat quodcunque intelligere, ſed intellectionis perfectio, ſaltem reſpectu ultimi finis, quæ eſt propria his, qui ſunt in gratia, ut patet ex dictis. Sed intelligit author per intellectum, omnem actum percipiendi, qui natus eſt perfici per donũ intellectus: & ideo appoſuit ly uniuerſaliter. Natum ſiquidem eſt intellectus donum perficere omnem perceptionem intellectiuam ſpectantem ad fidẽ, ſiue illa præcedat, ſiue ſubſequatur donum intellectus.

21. q. 69. ar 3. cor. ſi. & ad 1. Et 3. di. 34. q. 1. art. 4 & 6. cor.

2. 2. q. 3. ar. 8.

*Li. 1. c. 9 parũ ante medium to. 4.

ARTICVLVS VII.

Vtrum dono intellectus reſpondeat ſexta beatitudo, ſcilicet, Beati mundo corde &c.

AD SEPTIMVM ſic procedit. Videtur, quòd dono intellectus non reſpõdeat beatitudo ſexta, ſ. Beati mundo corde, quoniã ipſi Deum uidebunt. Munditia. n. cordis maxime uĩ pertinere ad affectũ: ſed donũ intellect⁹ nõ ptinet ad affectũ, ſed magis ad uĩ ĩtellectiuã. ergo p̃dicta beatitudo nõ reſpondet dono intellectus. G

¶ 2 Præt. Act. 15. dĩ. Fide purificãs corda eorum: ſed per purificationem cordis acquiritur munditia cordis. ergo prædicta beatitudo magis pertinet ad ueritatem fidei, quàm ad donum intellectus.

¶ 3 Pręt. Dona Spiritusſancti perficiũt hominẽ in præsẽti uita: ſed uiſio Dei nõ pertinet ad uitã præſentẽ: ipſa. n. beatos facit, ut ſupra *habitum eſt. ergo ſexta beatitudo continens uiſionem Dei, non pertinet ad donum intellectus. H

SED CONTRA eſt, qđ Augu. dicit in li. † de ſermone Domini ĩ mõte. Sexta operatio Spiritusſancti, q̃ eſt ĩtellectus, cõuenit mũdis corde, qui purgato oculo poſſunt uidere, qđ oculus nõ uidit.

RESPON. Dicendum, quòd in ſexta beatitudine, ſicut & in aliis, duo continentur. Vnum per modum meriti. ſ. munditia cordis, aliud per modũ premii. ſ. uiſio Dei, ut *ſupra dictum eſt. Et utrumq; pertinet aliquo modo ad donum intellectus. Eſt. n. duplex munditia, una quidem præambula, & diſpoſitiua ad Dei uiſionem, quæ eſt depuratio affectus ab inordinatis affectionibus. Et hæc quidem mũditia cordis fit per uirtutes, & dona, quæ pertinent ad uim appetitiuam. Alia uero munditia cordis eſt, quæ eſt quaſi completiua reſpectu uiſionis diuinę. Et hoc quidem eſt munditia mentis depuratę a phãtaſmatibus & erroribus, ut ſcililicet ea, quæ de Deo proponuntur, non accipiantur per modum corporalium phantaſmatum, nec ſecundum hæreticas peruerſitates. Et hanc munditiam facit donum intellectus. Similiter etiam duplex eſt Dei uiſio, una quidem perfecta, per quam uidetur Dei eſſentia. Alia uerò imperfecta, per quam etſi non uideamus de Deo quid eſt, uidemus tamen quid non eſt: & tantò in hac uita Deum perfectius cognoſcimus, quantò magis intelligimus eum excedere quicquid intellectu comprehenditur. Et utraque Dei uiſio pertinet ad donum intellectus. Prima quidem ad donum intellectus conſummatũ, ſecundum quod erit in patria: ſecunda uerò ad donum intellectus inchoatum, ſecũdum quod habetur in uia. Et per hoc patet reſpõſio ad obiecta. Nam primę duæ rationes procedunt de prima munditia. Tertia uerò de perfecta Dei uiſione. Dona autem, & hmõi nos perficiũt I K

P. S. q. 9. ar. 2. & 4.

ſecũdum quandam inchoationem, & in[...] plebuntur, ut ſupra * dictum eſt.

ARTICVLVS VIII.

Vtrum in fructibus fides reſpondeat dono intel[...]

AD OCTAVVM ſic proceditur. Vi[...] fructib. fides non reſpondeat dono [...] Intellectus. n. eſt fructus fidei. Dĩ. n. Iſa. 7. N[...] deritis, non intelligetis. ſecũdum aliam lit[...] nos habemus. Si non credideritis, non perm[...] tis. non ergo fides eſt fructus intellectus.

¶ 2 Præt Prius non eſt fructus poſterioris[...] uidetur eſſe prior intellectu, quia fides eſt f[...] tum totius ſpiritualis ædificii, ut ſupra * di[...] ergo fides non eſt fructus intellectus.

¶ 3 Præt. Plura ſunt dona ptinentia ad intel[...] ptinentia ad appetitũ: ſed inter fructus po[...] unũ ptinẽs ad ĩtellectũ. ſ. fides, oĩa uerò alia [...] ad appetitũ: ergo fides non magis uĩ reſpon[...] tellectui, quàm ſapientię, uel ſcientiæ, ſeu co[...]

SED CONTRA eſt, qđ finis uniuſcuiuſque[...] ctus eius: ſed donum intellectus uidetur p[...] ter ordinari ad certitudinem fidei, quæ po[...] ctus. * Dicit enim glo. ad Gala. 5. quòd fide[...] eſt fructus, & de inuiſibilibus certitudo, er[...] ctibus fides reſpondet dono intellectus.

RESP. Dicendum, quòd ſicut ſupra [...] cùm de fructib. ageretur, fructus ſpiritu[...] ultima, & delectabilia, q̃ in nobis prouenit[...] tute Spiritusſancti. Vltimũ aũt & delectab[...] nẽ finis, q eſt ꝑpriũ obiectũ uolũtatis. Et[...] ꝙ illud qđ eſt ultimũ & delectabile in uol[...] quodãmõ fructus oĩum aliorũ, q̃ ptinẽt [...] tentias. Secũdũ hoc ergo doni, uel uirtu[...] tis aliq̃ potẽtia põt accipi duplex fructus[...] dẽ ptinẽs ad ſuã potẽtiã: alius ãt quaſi [...] nẽs ad uoluntatem: Et ſecundum hoc d[...] quòd dono intellectus rñdet pro propri[...] des. ſ. fidei certitudo: ſed pro ultimo fru[...] det ei gaudium, quod pertinet ad uolunt[...]

AD PRIMVM ergo dicendũ, quòd in[...] fructus fidei, quæ eſt uirtus. Sic autẽ non [...] des, cum dĩ fructus, ſed pro quadam ce[...] dei, ad quã homo peruenit per donum i[...]

AD SECVNDVM Dicendũ, quòd fi[...] uniuerſaliter præcedere intellectũ. Non [...] aſſentire credendo aliquib. propoſitis, ni[...] liter intelligeret: ſed perfectio intellectus [...] fidem quę eſt uirtus, ad quam quidẽ intel[...] fectionem ſequitur quædam fidei certitu[...]

AD III. Dicẽdũ, quòd cognitionis p[...] ct⁹ nõ põt eẽ in ipſa: qa talis cognitio nõ [...] pter ſe, ſed ꝑpter aliud: ſed cognitio ſpecu[...] fructũ in ſeipſa. ſ. certitudinẽ eorum, quo[...] dono conſilij, quòd pertinet ſolum ad co[...] practicam, non reſpondet aliquis fructus [...] Donis autem ſapientiæ, intellectus, & ſcie[...] poſſunt ẽt ad ſpeculatiuam cognitionẽ pe[...] det ſolũ unus fructus, qui eſt certitudo ſi[...] mine fidei. Plures aũt fructus ponuntur [...] ad partem appetitiuã, qa, ſicut iam dictum [...] finis, qui importatur in nomine fructus, m[...] tinet ad uim appetitiuam, quàm intellec[...]

QVAESTIO IX.

De dono ſcientiæ, in quatuor articulos diuiſa.

DEINDE conſiderandum eſt de dono ſcientię.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

conſiſtere in iudicio habente pro medio creaturas: pro obiecto verò credendū, & agēdum, & ipſum iudicium ex habitu: ita ꝙ ad ſcientiā ſpectat ex habitu gratiæ gratum faciētis iudicare quid credendū, & quid non credendum, & quid agendum, & quid euitandum ſecūdū rōnes inferiores: Hæ ſunt ꝓpriæ creaturarū cāæ, ex quibus iudiciū fit. ¶ Secundò, quòd in reſponſione ad tertium 2. art. non dicitur, ꝙ ſcientiæ mediæ ſunt magis mathematicæ quàm naturales, cùm falſum ſit, abſolute loquendo; quia ſimpliciter ſunt ſcientiæ naturales, ut pote non abſtrahentes a materia ſenſibili. Omnis.n. ſcientia non abſtrahens a materia ſenſibili, eſt naturalis, ut patet 6. Metaphyſ. Sed dicitur, ꝙ connumerantur magis cum mathematicis, ut pote eis ſimiliores. Et de connumeratione quidem liquet, quia cum Geometria & Arithmetica ſcientiæ mediæ numerātur inter liberales artes, de ſimilitudine autem in modo demonſtrādi, manifeſtum eſt, dum menſurando, & quātificando, concluſiones monſtrantur. Verum quia medium utrumque ſapit extremum, & ſcientiæ iſtæ ex parte formæ, ex Mathematica ueniūt & pendent, ex parte uerò materiæ phyſicæ ſunt, ſermones doctorum pie interpretandi ſunt, ſi quando ad alterū extremum nimis declinant.

¶ Super

E t circa hoc q̄runt quatuor. A

¶ Primò, Vtrū ſcientia ſit donū.

¶ Secundò, Vtrū ſit circa diuina.

¶ Tertiò, Vtrum ſit ſpeculatiua, uel practica.

¶ Quartò, Quæ beatitudo ei reſpondeat.

Articvlvs primvs.

Vtrum ſcientia ſit donum.

AD primvm ſic procedit. Vr̄, ꝙ ſcientia nō ſit donū. Dona.n. Spirituſſancti naturalem facultatē excedunt: ſed ſciētia im- B portat effectum quēdā naturalis rōnis Dicit.n. philoſophus in primo Poſteriorū,* ꝙ demōſtratio eſt ſyllogiſmus faciēs ſcire: ergo ſcientia non eſt donum ſpirituſſancti.

¶ 2 Præt. Dona ſpirituſſancti sūt communia omnib. ſanctis, ut ſupra † dictū eſt: ſed Au. 14. de Tri. * dicit, qđ ſciētia nō pollent plurimi fideles, quamuis polleant ipſa fide, ergo ſciētia nō eſt donum.

¶ 3 Præt. Donum eſt ꝑfectius uirtute, ut ſupra * dictum eſt; ergo C unū donū ſufficit ad ꝑfectionē unius uirtutis ſed uirtuti fidei reſpōdet donū intellectus, ut ſupra † dictum eſt: ergo non rn̄det ei donū ſcientiæ, nec apparet cui alii uirtuti rn̄deat: ergo cùm dona ſint ꝑfectiōes uirtutū, ut ſupra * dictū eſt, vr̄ qđ ſciētia non ſit donum.

Sed contra eſt, quod Iſa. 11. cōputatur inter ſeptem dona.

Respon. Dicendū, quòd gr̄a eſt perfectior quàm natura: unde non deficit in his, in quib. homo per naturam perfici pōt. Cùm au- D tem homo per naturalem rōnē aſſentit ſ̄m intellectum alicui ueritati, dupliciter ꝑficitur circa ueritatem illā. primò q̄dem, quia capit eam: ſecundò, quia de ea certū iudiciū habet. Et iō ad hoc quòd intellectus humanus perfecte aſſentiat ueritati fidei, duo requirūtur: quorum unum eſt, quòd ſane capiat ea, quę proponuntur: quod pertinet ad donū intellectus, ut ſupra * dictum eſt. Aliud autem eſt, ut habeat certum & rectum iudicium de eis, diſcernen- E do ſcilicet credenda a non credendis: & ad hoc neceſſarium eſt donum ſcientiæ.

Ad primvm ergo dicēdū, quòd certitudo cognitionis in diuerſis naturis inuenit diuerſimode, ſ̄m diuerſam conditionē uniuſcuiuſq. naturę. Nam homo cōſequit certū iudiciū de ueritate per diſcurſum rōnis: & iō ſcientia humana ex rōne demōſtratiua acquiritur. Sed in Deo eſt certum iudicium ueritatis abſque omni diſcurſu per ſimplicē intuitum, ut in 1. dictū * eſt. Et iō diuina ſcientia non eſt diſcurſiua, uel ratiocinatiua, ſed abſoluta & ſimplex, cui ſimilis eſt ſciētia, quæ ponit donum ſpirituſſancti, cùm ſit quędam participata ſimilitudo ipſius.

A Ad secvndvm dicendū, quòd circa credenda duplex ſcientia pōt haberi. Vna quidem per quā homo ſcit, quid credere debeat, diſcernens credenda a non credendis, & ſ̄m hoc ſcientia eſt donum, & cōuenit omnibus ſanctis. Alia vero eſt ſcientia circa credēda, per quā homo non ſolum ſcit, quid credi debeat, ſed etiam ſcit fidem manifeſtare, & alios ad credendum inducere, & contradictores conuincere. Et iſta ſcientia ponitur inter gratias gratis datas, quæ non datur omnibus, ſed quibuſdam. Vnde Auguſti. poſt verba inducta, * ſubiungit. Aliud eſt ſcire tantummodo, quid homo credere debeat, aliud ſcire quemadmodum hoc ipſum, quod creditur & pijs auribus opituletur, & contra impios defendatur. Li. 4. de Tri. c. 4. a medio tom. 3.

Ad tertivm dicendum, quòd dona ſunt perfe- B ctiora virtutibus moralibus, & intellectualibus: non ſunt autē perfectiora virtutibus theologicis: ſed magis omnia dona ad perfectionem theologicarum virtutum ordinantur, ſicut ad finem. Et ideo non eſt inconueniens, ſi diuerſa dona ad vnam virtutem theologicam ordinentur.

Articvlvs II.

Vtrum ſcientiæ donum ſit circa res diuinas.

AD secvndvm ſic proceditur. Vr̄ ꝙ ſcientiæ donū ſit circa res diuinas. Dicit.n. Aug. 14. * de Trinit. ꝙ per ſcientiam gignitur fides, nutritur, & roboratur: ſed fides eſt de rebus diuinis, quia obiectum fi- 3. di. 35. q. 2. ar. 3. q. 1.

C dei eſt veritas prima, ut ſupra † habitum eſt: ergo & donum ſcientiæ eſt de rebus diuinis. Li. 14. de Trini. c. 1. a medio, to. 3.

¶ 2 ¶ Præt. Donum ſcientiæ eſt dignius, quàm ſcientia acquiſita: ſed aliqua ſcientia acquiſita eſt circa res diuinas, ſicut ſcientia Metaphyſicæ: ergo multo magis donum ſcientiæ eſt circa res diuinas. Q. 1. ar. 1.

¶ 3 Præt. Sicut dicitur Rom. 1. Inuiſibilia Dei per ea, q̄ facta ſunt, intellecta conſpiciuntur: ſi ergo eſt ſcientia circa res creatas, vr̄ quòd ēt ſit circa res diuinas.

Sed contra eſt, qđ Aug. 14. * de Trin. dicit: Rerum diuinarū ſcīa propriè ſapiētia nūcupetur: humanarum autem propriè ſcientiæ nomen obtineat. Lib. 13. c. 1. & li. 12. ca. 14. tomo 3.

Respon. Dicendū, quòd certū iudiciū de re aliqua maximè datur ex ſua cauſa, & ideo ſ̄m ordinem D cauſarum oportet eſſe ordinē iudiciorum. Sicut. n. prima eſt cauſa ſecundę, ita per cauſam primam iudicatur de cauſa ſecunda. De cauſa autem prima nō poteſt iudicari per aliam c[illegible]m: & ideo iudiciū quod fit per cauſam primam [illegible] primum & perfectiſſimū. In his autem, in quib. al[illegible]uid eſt perfectiſſimum, nomen cōe generis appropriatur his, quæ deficiunt a ꝑfectiſſimo. Ipſi autem perfectiſſimo adaptatur aliud ſpeciale nomen, ut patet in Logicis. Nam in genere conuertibilium illud, quod ſignificat, quod quid eſt, ſpeciali nomine diffinitio vocatur: quæ autem ī hoc deficiunt conuertibilia exiſtentia, nomen cōe ſibi retinent. ſ. ꝙ propria dicuntur. Quia ergo nomen ſcien- E tię importat quādam certitudinem iudicij, vt dictū * eſt, ſiquidem certitudo iudicij fit per altiſſimam cauſam illius generis, per quam poteſt de oībus iudicare, habet ſpeciale nomen, quod eſt ſapientia. Dr̄. n. ſapiēs in vnoquoq; genere, qui nouit altiſſimam cauſam illius generis, per quā poteſt de omnibus iudicare. Simpliciter autem ſapiens dr̄, qui nouit altiſſimā cauſam ſimpliciter. ſ. Deum. Et ideo cognitio diuinarum rerum vocatur ſapientia: cognitio vero rerum humanarum vocatur ſcientia, quaſi cōi nomine importante certitudinem iudicij appropriato ad iudicium, qđ fit per cauſas ſecundas. Et ideo ſic accipiendo ſcientiæ nomen, ponitur donum diſtinctum a dono ſapientiæ. Art. præced.

pientiæ.

pientiæ. Vnde donum ſciẽtiæ eſt ſolum circa res hu
manas, vel ſolum circa res creatas.

Ad primvm ergo dicendũ, ꝙ licet ea, de quibus
eſt fides, ſint res diuinæ & ęternæ, tamẽ ipſa fides eſt
quoddã temporale in animo credẽtis. Et iõ ſcire qđ
credendum ſit, ptinet ad donum ſcientiæ. Scire aũt
ipſas res creditas ſ'm ſeipſas p q̃dã unionẽ ad ipſas, p-
tinet ad donũ ſapientię. Vñ donum ſapientię magis
reſpondet charitati, q̃ unit mẽtem hominis Deo.

Ad secvndvm dicẽdũ, ꝙ rõ prima ꝓcedit ſecun
dum, quod communiter nomẽ ſciẽtię ſumitur. Sic
aũt ſciẽtia non ponit ſpeciale donum, ſed ſecũdum,
quòd reſtringit ad iudicium, quod fit p res creatas.

q.1. ar.1.
Ad tertivm dicendũ, ꝙ ſicut ſupra * dictum
eſt, quilibet cognoſcitiuus habitus formaliter qđem
reſpicit mediũ, per qđ aliquid cognoſcitur: materiali
D.ẜ1.
ter aũt id, quod per medium cognoſcitur. Et quia id
quod eſt formale, potius eſt, ideo illę ſcientię, quę ex
principiis mathematicis concludũt circa materiam
naturalem, magis cum mathematicis connnmeran-
tur, ut pote eis ſimiliores, licet quantum ad materiã
Li.2.text.20. om.2.
magis conueniant cum naturali. Et propter hoc dr̃
in 2. Phyſi. ꝙ ſunt magis naturales. Et ideo cum ho-
mo per res creatas Deum cognoſcit, magis uidetur
hoc pertinere ad ſcientiam, ad quam pertinet for-
maliter, quam ad ſapientiam, ad quam pertinet ma-
terialiter. Et econuerſo cum ſecundum res diuinas
iudicamus de rebus creatis, magis hoc ad ſapiẽtiam,
quàm ad ſcientiam pertinet.

Articvlvs III.

Vtrum ſcientiæ donum ſit ſcientia practica.

Infra q. 52. ar. 2. ad 2. Et 3. di. 35. ar. 3. q. 2
*Lib. 12. c. 14. parum a pri cipio to. 3.
Ad tertivm ſic proceditur. Vr̃ ꝙ ſcientia,
quę ponitur donum, ſit ſcientia practica. Dicit
enim Aug. 12. de Trin. quòd actio, qua exterioribus
rebus utimur, ſcientię deputatur: ſed ſcientia, cui de
putatur actio, eſt practica: ergo ſcientia, quæ eſt do-
†Li.1. Mor. c. 32. a medio.
num, eſt ſcientia practica.

¶ 2 Præt. Greg.† dicit in 1. Mor. Nulla eſt ſcientia, ſi
utilitatem pietatis nõ habet. Valde inutilis eſt pietas,
ſi ſcientiæ diſcretione caret. Ex qua authoritate ha-
betur, quòd ſcientia dirigit pietatem: ſed hoc nõ põt
competere ſcientię ſpeculatiuę: ergo ſciẽtia, quæ eſt
donum, non eſt ſpeculatiua, ſed practica.

¶ 3 Pręt. Dona Spiritusſancti non habentur, niſi a iu
q. præc. ar. 5. & 1. 2. q. 68.
ſtis, ut ſupra* habitũ eſt: ſed ſcientia ſpeculatiua põt
haberi etiam ab iniuſtis, ſecundum illud Iac. 4. Sciẽti
bonum, & non facienti, peccatum eſt illi: ergo ſcien-
tia, quæ eſt donum, non eſt ſpeculatiua, ſed practica.

Li.1. Mora. c. 22. ante medium.
Sed contra eſt, quod Gre. dicit † in 1. Mor. Sciẽ
tia in die ſuo conuiuium parat, quia in uentre men-
tis ignorantiæ ieiunium ſuperat: ſed ignorantia non
tollitur totaliter, niſi per utramque ſciẽtiam, ſ. & ſpe
culatiuam, & practicam: ergo ſcientia, quę eſt donũ,
eſt & ſpeculatiua, & practica.

Respon. Dicendum, ꝙ ſicut ſupra* dictũ eſt,
q. præc. ar. 8.
donum ſcientiæ ordinatur, ſicut & donum intelle-
ctus, ad certitudinẽ fidei. Fides aũt primò & princi-
paliter in ſpeculatione conſiſtit, inquantum. ſ. inhæ-
ret primæ ueritati: ſed quia ueritas eſt etiam ultimus
finis, propter quem operamur, inde etiam eſt, quòd
fides ad operationem ſe extendit, ſecundum illud
Galatas quinto. Fides per dilectionem operatur. Vn
D.114.
de etiam[d] oportet, quòd donum ſcientię primò qui
dem & principaliter reſpiciat ſpeculationem, inquã
tum. ſ. homo ſcit quid fide tenere debeat. Secunda-
riò autem ſe extendit etiam ad operationem, ſecun-

F dum quod per ſcientiam credibilium, & ...
ad credibilia conſequunrur, dirigimur in ...

Ad primvm ergo dicendum, ꝙ Au...
de dono ſciẽtiæ, ſ'm qđ ſe extendit ad opera...
Attribuitur. n. ei actio, ſed nõ ſola, nec prim...
ẽt mõ dirigit pietatẽ. Vnde patet Solutio ...

Ad tertivm dicendum, ꝙ ſicut di...
de dono intellectus, ꝙ non quicunque int...
bet donum intellectus, ſed qui intelligit q...
bitu gratiæ: ita etiam de dono ſcientiæ eſt ...
dum, ꝙ illi ſoli donum ſcientię habeant, qu...
ſione gratiæ rectum iudicium habent circa ...
da, & agenda, ita quòd in nullo deuient a ...
ne iuſtitię. Et hæc eſt ſcientia ſanctorum, de ...
G tur Sap. 10. Iuſtũ deduxit Dominus per ui...
& dedit illi ſcientiam ſanctorum.

Articvlvs IIII.

*Vtrum dono ſcientiæ reſpondeat tertia beatitu...
ſcilicet, Beati qui lugent &c.*

Ad qvartvm ſic proceditur. Vi...
tiæ non reſpondeat tertia beatitudo ...
lugent, quoniam ipſi cõſolabunrur. Sicut ...
lum eſt cauſa triſtitię & luctus, ita etiam & ...
eſt cauſa lætitiæ: ſed per ſcientiam principa...
feſtantur bona, quàm mala, quæ per bona ...
tur. Rectum enim eſt iudex ſuiipſius, & ob...
H dicitur in primo* de Anima. ergo prædi...
do non conuenienter reſpondet ſcientiæ ...

¶ 2 Præterea. Conſideratio ueritatis eſt a...
tiæ: ſed in conſideratione ueritatis non ...
ſed magis gaudium. Dicitur enim Sap. 8. N...
amaritudinem illius conuerſatio, nec ta...
uictus illius, ſed lętitiam & gaudium. er...
beatitudo nõ cõuenienter reſpondet do...

¶ 3 Pręterea. Donum ſcientiæ prius con...
culatione, quàm in operatione: ſed ſecun...
conſiſtit in ſpeculatione, non reſpondet ...
quia intellectus ſpeculatiuus nihil dicit d...
& fugiendo, ut dicitur in 3.* de Anima, ...
aliquid lætum, & triſte. ergo prædicta bea...
conuenienter ponitur reſpondere dono ...

I Sed contra eſt, quod Aug. dicit ...
ſermone Domini in monte. Scientia co...
tibus, qui didicerunt quibus malis uinc...
quaſi bona petierunt.

Respon. Dicendum, ꝙ ad ſcientiam ...
pertinet rectum iudicium creaturarum. C...
ſunt, ex quibus homo occaſionaliter a D...
ſecundum illud Sap. 14. Creaturæ factę ſun...
& muſcipulam pedibus inſipientium, qui ...
iudicium de his non habent, dum æſtim...
eſſe perfectum bonum: unde in eis finem ...
do, peccant, & uerum bonum perdunt. Et ...
nũ homini innoteſcit per rectum iudiciu...
turis, quod habetur per donum ſcientiæ. E...
K titudo luctus ponitur reſpondere dono ...

Ad primvm ergo dicendum, ꝙ bo...
non excitant ſpirituale gaudium, niſi qu...
runtur ad bonum diuinum, ex quo pro...
git gaudium ſpirituale. Et iõ directè quid...
lis pax, & gaudium conſequens reſponde...
pientiæ. Dono aũt ſcientiæ reſpondet q...
luctus de p̃teritis erratis: & conſequenter ...
dum homo p rectum iudiciũ ſcientiæ ...
dinat in bonũ diuinum. Et iõ in beatitu...
luctus pro merito, & cõſolatio cõſequen...
q̃ quidẽ inchoatur ĩ hac uita, perficitur ...

Ad ſecvndvm dicendum, ꝙ in ipſa conſideratione veritatis homo gaudet: ſed de re circa quã conſiderat veritatem, poteſt triſtari quandoque: & ſecundum hoc luctus ſcientiæ attribuitur.

Ad tertivm dicẽdum, quòd ſcientiæ, ſ͞m qđ in ſpeculatione conſiſtit, non r͞ndet beatitudo aliqua: quia beatitudo hoĩs non cõſiſtit in conſideratione creaturarum: ſed in cõtemplatione Dei. ſed aliqualiter beatitudo hoĩs cõſiſtit in debito vſu creaturarũ, & ordinata affectione circa ipſas: & hoc dico quantũ ad beatitudinẽ viæ. Et ideo ſciẽtiæ non attribuit̃ aliqua beatitudo pertinẽs ad contemplationem: ſed intellectui, & ſapientiæ, quæ ſunt circa diuina.

Qvaestio x.

De Infidelitate in communi, in duodecim articulos diuiſa.

Onseqventer cõſiderandũ eſt de vitijs oppoſitis. Et primò de infidelitate, q̃ opponitur fidei. Scđò, de blaſphemia, q̃ opponit̃ cõfeſſioni. Tertiò, de ignorantia, & hebetudine, quæ opponuntur ſcientiæ, & intellectui.

¶ Circa. Primũ cõſiderãdũ eſt de infidelitate in cõi. Scđò, de hæreſi. Tertiò, de apoſtaſia a fide.

Circa primum quæruntur duodecim.

¶ Primò, vtrũ ĩfidelitas ſit pct̃m.
¶ Scđò, In quo ſit ſicut ĩ ſubiecto.
¶ Tertiò, Vtrum ſit maximum peccatorum.
¶ Quartò, Vtrum omnis actio infidelium ſit peccatum.
¶ Quintò, De ſpecieb. ĩſidelitatis.
¶ Sextò, De cõparatione earum adinuicem.
¶ Septimò, Vtrum cũm infidelibus ſit diſputandum de fide.
¶ Octauò, Vtrum ſint cogendi ad fidem.
¶ Nonò, Vtrũ ſit eis cõicãdum.
¶ Decimò, Vtrum poſſint Chriſtianis fidelibus præeſſe.
¶ Vndecimò, Vtrum ritus infidelium ſint tolerandi.
¶ Duodecimò, Vtrũ pueri ĩfideliũ ſint ĩuitis parẽtib. baptizandi.

Articvlvs primvs.

Vtrum infidelitas ſit peccatum.

Ad primvm ſic proceditur. Videtur, quòd infidelitas non ſit peccatum. Omne. n. peccatum eſt contra naturam, vt patet ⁎ per Damaſ. in 2. lib. ſed infidelitas non videtur eſſe contra naturam. Dicit enim Aug. in lib. A † de prędeſtinatione ſanctorum, quod poſſe habere fidẽ ſicut poſſe habere charitatem naturæ, eſt omnium hominum; habere autem fidem quemadmodum habere charitatem gratiæ, eſt fidelium. ergo non habere fidem qđ eſt infidelium, non eſt contra naturam: & ita non eſt peccatum.

¶ 2 Pręt. Nullus peccat in eo, qđ vitare nõ põt: quia oẽ peccatum eſt uoluntarium: ſed non eſt in poteſtate hominis quod infidelitatem uitet quam uitare nõ põt, niſi fidem habendo. B Dicit enim Apoſtolus ad Rom. 10. Q̃ uo credent ei, quem non audierunt. Quomodo autem audient ſine prædicante? ergo infidelitas non videtur eſſe peccatum.

¶ 3 Præt. Sicut dictum ⁎ eſt: ſunt ſeptem vitia capitalia, ad quę omnia peccata reducuntur. Sub nullo autem horum uidetur contineri infidelitas. Ergo infidelitas non eſt peccatum.

Sed contra. Virtuti contrariatur uitium: ſed fides eſt uirtus C cui contrariatur infidelitas. Ergo infidelitas eſt peccatum.

Respon. Dicendum, ꝙ infidelitas dupliciter accipi põt. Vno modo ſecũdum puram negationẽ, ut dicatur infidelis ex hoc ſolo, quod non hẽt fidẽ. Alio modo poteſt intelligi infidelitas ſ͞m contrarietatem ad fidem: quia. ſ. aliquis repugnat auditui fidei, vel etiam contemnit ipſam, ſ͞m illud Iſaiæ 53. Quis credidit auditui noſtro? Et in hoc proprie perficitur ratio infidelitatis, & ſecundum D hoc infidelitas eſt peccatum. Si autem accipiatur ſecundum negationem purã ſicut in illis, qui nihil audierunt de fide, non hẽt rationem peccati, ſed magis pœnæ: quia talis ignorantia diuinorum ex peccato primi parentis conſecuta eſt. Qui autem ſic ſunt infideles, damnãtur quidem ꝑꝑ alia peccata, quę ſine fide remitti non pñt: non autem damnantur ꝑꝑ infidelitatis peccatum. Vnde Dominus dicit Ioan. 15. Si nõ ueniſſem, & locutus eis nõ fuiſſem, E peccatum non haberent. Quod exponens Aug. ⁎ dicit, quod loquitur de illo peccato, quo non crediderunt in Chriſtum.

Ad primvm ergo dicendum, quòd habere fidem, non eſt in natura humana: ſed in natura humana eſt, ut mens hominis non repugnet interiori inſtinctui, & exteriori ueritatis prædicationi: vnde infidelitas ſecũdum hoc eſt contra naturam.

Ad ſecvndvm dicẽdũ, ꝙ rõ

¶ *Super Quæſtio. decima Articulum primum.*

In articulum primum quæſtio. 10. dubium occurrit, & ſpecialiter in materia primi argumenti. Videtur enim omnino, quòd infidelitas, id eſt, nolle credere, non ſit peccatum. Et ratio eſt, quia fides non eſt neceſſaria ad bonũ naturale: ſed ſupernaturale tantum. Ex hoc enim arguitur ſic. Nullus peccat nolendo bona, quæ ſunt ſupra naturam ſuam, etiam oblata, niſi forte ratione contẽptus, quia ſcilicet deſpicit offerentem uel oblata. Sed homo, ſalua Dei, & donorũ ſuorum ſupernaturalium reuerentia, poteſt ea nolle, volendo ſtare in ſuis ſolis naturalibus. ergo non peccat nolendo fidẽ ſuſcipere. Maior patet in ciuilibus. Nam ruſticus nolẽs acceptare ciuilitatem, & ciuis nolens aſcendere ad nobilitatem, & alij huiuſmodi, non peccant. Minor eſt de ſe euidens. ergo. Si dicatur, quòd quia homo eſt infirmus, per fidẽ ſanatur: & ideo tenetur ad ſanitatem. Vel quia Deus præcepit fidem ſuſcipi ab omnibus: iuxta illud. Qui non crediderit, condemnabitur: Ideo peccatum eſt non ſuſcipere fidem. Cõtra primum dictum eſt, quia ſecundum hoc nec homo in ſtatu innocentiæ, nec angeli obligati fuiſſent ad fidẽ: quod eſt falſum. Contra ſecundũ eſt: quia ratio præcepti uertitur in dubium. Apparet enim, quòd iniuſte præcipiatur alicui, aut aſcendas ſupra gradum tuum, aut occideris. Cùm uniuerſæ iuſtitiæ noſtræ quaſi pannus menſtruatæ, & miſericordia Domini ſit ſuper omnia opera eius, ſi inique, & crudeliter rex terreſtris offerret ciuibus nobilitatẽ, aut mortem, quomodo fas eſt dicere, quòd Deꝰ miſericordiam offerat creaturis rationalibus fidem cum reliquis ſupernaturalibus donis, cum tali præcepto, aut hoc ſuſcipite, aut mortem? Iuſtitia nanque hoc potius exigere videtur. Aut hæc ſuſcipite, aut priuati eritis felicitate ſuper naturali. Vobiſque imputabitur quicqd vobis ex hac refutatione deerit.

¶ Ad hoc dicitur, quòd quia præcepta dantur creaturis rationalibus, ſecũdum naturas ſeu gradus naturæ, quas habent, & creaturæ rationales ſupra gradus naturales conſummant in participatione naturæ diuinæ, ita quòd inſtitutæ ſunt: conſequens eſt, vt quemadmodum iuſte ſubduntur præceptis ſpectantibus ad alios gradus, ita iuſte ſubiacent præceptis fidei, ſpei, charitatis ſpectantibus ad gradum, quo participant diuinam naturam. Et licet hæc reſponſio apud doctos non egeat expoſitione, pro nouitijs tamen declaratur. In homine eſt in primis natura vegetatiua, eſt natura ſenſitiua, eſt natura intellectiua, eſt demũ participatio naturæ diuinæ. Et ſicut conſtitutio creaturarum in ſuis ſpeciebus ſpectat ad primam rerum diſtributionem ſecundum diuinæ ſapientiæ rationem: ita conſtitutio creaturarum rationalium in ſuis naturalibus, & in participatione diuinæ naturæ ad primam rerum cõditionem ſpectat: & tantò plus, quãtò ſuperius quæſtio. 2. artic. 3. dictum eſt. Quòd perfectio naturæ inferioris cõfirmatur ex participatione ſuperioris. Quia igitur in homine eſt pars vegetatiua, ad quam ſpectat conſeruare indiuiduum & ſpeciẽ, oportuit hominem ſubijci præceptis ſpectantibus ad generationem, & cibum & potum. Et ſimiliter quia in homine eſt pars ſenſitiua, ad quam ſpectant paſſiones, oportet hominem ſubijci præceptis ad iram, timorem,

† Augu. c. 5. non remote a fine, to. 7. ſ. 2. q 84 artic. 4.

Tract. 89. in Ioan. inter principiũ & medium, tomo 9.